

Борщевський С. В.

<https://orcid.org/0000-0002-5538-8036>

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ФУНКЦІОНАЛЬНА АДАПТАЦІЯ НОВІТНІХ МІЛІТАРНИХ АНГЛІЦИЗМІВ В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

Статтю присвячено системному описові особливостей функціональної адаптації новітніх мілітарних англiцизмiв в українському медiйному дискурсі.

Метою цієї розвідки є ідентифікація тенденцій функціональної адаптації новітніх запозичень із англійської мови в українському медіапросторі.

У статті проаналізовано лінгвальні (словотвірні, лексико-семантичні, морфологічні, графічні, орфографічні, стилістичні) особливості мілітарних англiцизмiв, що почали функціонувати в медієвних повідомленнях періоду повномасштабної стадії російсько-української війни (2022–2026 рр.). Схарактеризовано ступінь інтеграції новітніх запозичень у фонетичну, графічну та граматичну системи української мови. З'ясовано особливості функціонування новітніх мілітарних англiцизмiв в українському медіапросторі.

Матеріалом дослідження слугували тексти українських новинних і комерційних онлайн-нових медіа, а також дописи соціальних мереж, зокрема Facebook, що містять мілітарні англiцизми та були опубліковані після 24 лютого 2022 року – дати початку повномасштабної російської агресії проти України.

Головними результатами дослідження є ідентифікація двох відчутних еволюційних тенденцій в українському медієвному дискурсі.

По-перше, під впливом екстралінгвальних чинників (широкого використання західного озброєння) відбувається запозичення значного пласту мілітарних термінів, що супроводжується активною «мобілізацією» дериваційного арсеналу української мови й швидкою адаптацією новітніх англiцизмiв до морфолого-синтаксичних норм мови-реципієнта.

По-друге, спостерігаємо семантичне переосмислення англійських запозичень, які в українському медіапросторі втрачають початкову «цивільну» або традиційну «військову» семантику під впливом історично й екзистенційно зумовленої необхідності ведення високотехнологічної війни.

Виявлені мовні факти доправляють до висновку про багатогранність проблеми новітніх мілітарних англiцизмiв, розв'язання якої передбачає вихід за межі лінгвістики в царину когнітивної психології, нейролінгвістичного програмування, геополітичних студій, соціальних комунікацій та інших суміжних дисциплін.

Ключові слова: мілітарний англiцизм, медієвний дискурс, функціональна адаптація, дериваційний арсенал, семантичне переосмислення.

Постановка проблеми. Уже понад чотири роки триває героїчний спротив українського народу відкритій збройній агресії Російської Федерації проти нашої держави. Починаючи з останньої декади лютого 2022 року фокус усіх українських та більшості світових ЗМІ було переміщено з ковідного фронту на активне висвітлення російсько-української війни. На тлі активної співпраці України з НАТО і, як наслідок, широкого використання західного озброєння сучасна українська мова стрімко поповнюється запозиченнями з англійської мови – англiцизмами, значна частина

яких стала невід'ємним складником військового сленгу ЗСУ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж 2014–2022 рр. з'явилися окремі популярні онлайн- та друковані публікації, а також відеоматеріали українських телеканалів, сфокусовані на семантичному аспекті новотворів медієвних повідомлень, тематично пов'язаних із російською агресією [1; 3; 4; 6; 8; 15].

Протягом року після початку повномасштабного вторгнення побачили світ перші спроби наукового узагальнення інноваційних процесів

у лексичній системі української мови (С. Борщевський [2], Г. Вусик, Н. Павлик [5]), зокрема й праці, що в них досліджено лексико-семантичні типи та розкрито функціональні особливості запозичень із російської мови періоду російсько-української війни (Т. Космеда [7]). Водночас бракує студій, присвячених системному описові особливостей функціональної адаптації новітніх мілітарних англійців в українських медійних текстах, що й зумовлює **актуальність** нашої розвідки.

Як слушно зазначає українська дослідниця Г. Кучик, адаптація англійців в українському медійному дискурсі стала одним із важливих інструментів інформаційного впливу та маніпуляції, причому такі лексичні одиниці часто набувають емоційно-оцінного значення, що відрізняється від первісного [9, с. 144].

Пропонована нижче публікація є розширеною та поглибленою версією наших доповідей на Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції пам'яті філолога, журналіста та захисника України Володимира Мукана «Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі: аспекти міжмовної комунікації та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця» (20 лютого 2026 року), а також XX-й Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи» (17 квітня 2026 року).

Постановка завдання. Метою цієї розвідки є ідентифікація тенденцій функціональної адаптації новітніх мілітарних англійців в українському медійному дискурсі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких *завдань*:

1. Проаналізувати лінгвальні (словотвірні, лексико-семантичні, морфологічні, графічні, орфографічні, стилістичні) особливості мілітарних англійців, що почали функціонувати в медійних повідомленнях періоду повномасштабної стадії російсько-української війни (2022–2026 рр.).

2. Схарактеризувати ступінь інтеграції новітніх запозичень у фонетичну, графічну та граматичну системи української мови.

3. З'ясувати особливості функціонування новітніх мілітарних англійців в українському медіапросторі.

Матеріалом дослідження слугували тексти українських новинних і комерційних онлайн-медіа, а також дописи соціальних мереж, зокрема Facebook, що містять мілітарні англійці та були опубліковані після 24 лютого 2022 року –

дати початку повномасштабної російської агресії проти України.

Виклад основного матеріалу. Аналіз сфокусованих на військовій тематиці медіаповідомлень останніх чотирьох років дозволяє констатувати активізацію словотвірного потенціалу української мови шляхом використання різних дериваційних типів (моделей) адаптації англійців, серед яких найпоширенішими є відіменникові або «відабредіатурні» дієслова, утворені за лінійною афіксальною, переважно суфіксальною моделлю:

– *енлоїти* (від аббревіатури NLAW на позначення шведсько-британського протитанкового комплексу малої дальності);

– *джавелінити* (від англ. Javelin – назви переносного протитанкового ракетного комплексу виробництва американських підприємств Raytheon та Lockheed Martin);

– *стінгерити* (від англ. Stinger – назви переносного зенітно-ракетного комплексу класу «земля – повітря» розробки американської компанії General Dynamics);

– *хаймарсити* (від аббревіатури HIMARS на позначення високомобільної артилерійської ракетної системи американського виробництва) з узагальненим значенням «нищити ворога, ходити на полювання, партизанити», що його було зафіксовано у словнику неологізмів, розміщеному на офіційному сайті інформаційного агентства Міністерства оборони України «АрміяInform» (автор-укладач Євген Букет) [1];

До продуктивної можна також зарахувати віддієслівну (рідше – відприкметникову) суфіксальну модель адаптації англійців, що за своєю семантикою можуть бути класифіковані як оперативні терміни-сленгізми: *чекнути* (від англійського дієслова to check) «перевірити позицію, сектор або справність обладнання», *конфірмити* (від дієслова to confirm) «підтверджувати ураження цілі або виконання завдання»; *рандомний* (від англійського прикметника random) «непередбачуваний», напр.: *рандомний обстріл*.

Показовим прикладом швидкої *термінологічної інкорпорації* запозичення в умовах воєнного часу є адаптація активно вживаного в українському медіадискурсі мілітарного англійціву *FPV-дрон* (від First Person View «вид від першої особи»).

Акронім FPV не перекладається, а відтворюється фонетично, при цьому в усному мовленні можливі такі варіанти вимови: «ефпіві-дрон», «фпв-дрон» (із побуквеним читанням).

Аналізуючи графічний рівень адаптації англійціву *FPV-дрон*, можемо констатувати, що абре-

віатура FPV зберігається в латинському написанні (рідкісне відтворення кирилицею *efnivi* трапляється переважно в «підказках» до пошукових запитів Google, а на конкретних сайтах використовується більш усталений англійський акронім).

На відміну від англійського *FPV drone* (два елементи окремо) в українських медіа переважає написання *FPV-дрон* (із дефісом), що свідчить про часткову орфографічну інтеграцію.

На морфолого-синтаксичному рівні лексична одиниця *FPV-дрон* повністю відмінюється (*FPV-дрона, FPV-дрону, FPV-дроном*) та входить до складу різних синтаксичних моделей (*виробництво FPV-дронів, атака FPV-дронами, оператор FPV-дрона*), що свідчить про її граматичну асиміляцію в сучасній українській мові, напр.: *Вакансія: Пілот FPV-дронів. Ця посада – одна з найпопулярніших у війську на сьогодні. Це не дивно, адже оператор fpv дрона – боєць, який знищує ворога на відстані, керуючи ударним БПЛА у режимі реального часу* [10].

З погляду семантики можемо стверджувати, що слово *дрон* було раніше засвоєне українською мовою й нині функціонує паралельно з лексемою *безпілотник* та аббревіатурою *БпЛА*, що до початку гібридної війни 2014 року через обмежене поширення потребувала розшифрування як «безпілотний літальний апарат».

Одним із різновидів FPV-дронів є так званий *бомбер* – дрон багаторазового використання, що скидає боеприпаси різної ваги залежно від модифікації. Цей англіцизм повністю інтегрувався у граматичну систему сучасної української мови, при цьому відбулося його семантичне переосмислення: первісне значення англійського *bomber* «літак-бомбардувальник» в українському мілітарному дискурсі зазнало трансформації під впливом екстралінгвальних чинників, а саме історично й екзистенційно зумовленої необхідності ведення високотехнологічної війни, в якій дедалі важливішу роль відіграють новітні компактні види дистанційно керованого озброєння.

Не можна оминати увагою англіцизм *Starlink*, що демонструє високий ступінь функціональної адаптації в сучасному українському медіапросторі.

Первинно *Starlink* – це комерційна назва супутникового сервісу компанії *SpaceX*, заснованої американським мультимільярдером Ілоном Маском. На початку повномасштабного російського вторгнення в лютому 2022 року ця технологія стала невід’ємним і найважливішим складником у забезпеченні майже миттєвого онлайнного

зв’язку та координації між військовими підрозділами ЗСУ. Пізніше, як відомо, технологію *Starlink* в обхід санкцій узяв на озброєння ворог і мав можливість користуватись її перевагами аж до нещодавніх домовленостей міністра оборони України Михайла Федорова та власника *SpaceX* Ілона Маска про блокування супутникових терміналів *Starlink*, що не були належним чином зареєстровані на підконтрольній нашій державі території.

У певних контекстах англіцизм *Старлінк* набуває символічного значення, виступаючи маркером технологічної переваги на полі бою, символом стійкості зв’язку, а також своєрідним «індексом» міжнародної підтримки. Напр.: *Відключення Starlink відкинуло росіян у темні віки, це шанс для ЗСУ, – The Telegraph* [11]. Таким чином, відбувається семантичне розширення та метонімізація.

В українських медійних текстах паралельно вживаються як оригінальна назва латиницею (*Starlink*), так і транслітерована кирилицею (*Старлінк*) форма, причому варіативність спостерігається навіть у межах одного джерела, напр.: *Старлінк – що це та як він працює? Starlink (Старлінк) – це глобальна супутникова система інтернет-зв’язку, створена компанією SpaceX Ілона Маска. Старлінк став критично важливим для цивільних, бізнесу та особливо для ЗСУ. Підключення Starlink максимально просте – це одна з ключових причин популярності системи* [12].

На тлі морфологічної інтеграції (відмінювання за моделлю іменників чоловічого роду твердої групи) англіцизм *Старлінк* демонструє ознаки семантичної еволюції: в українському мілітарному дискурсі *Старлінк* означає не лише супутникову мережу чи абонентський термінал, але й ширше – інфраструктуру бойового зв’язку, напр.: *Росіяни самі передали українцям дані про 2420 Старлінків і свої позиції: подробиці операції* [13].

Крім того, форма множини *Старлінків* у наведеному вище прикладі засвідчує перехід від бренду до позначення окремих пристроїв (терміналів), тобто від назви сервісу до конкретного матеріального об’єкта. Множина ілюструє механізм *апелятивізації* торговельної марки – переходу власної (онімної) назви до складу загальноновживаної (апелятивної) лексики.

Як у розмовному мовленні, так і в дописах соціальних мереж дедалі частіше фіксуються похідні прикметникові форми *старлінковий* та *старлінківський*, напр.: *Трохи досвіду з роздачі інтернету по сусідах. Дозволяє роздати старлінковий інтернет по сусідах в радіусі +/-200 м* [14].

Виявлені нами мовні факти дозволяють стверджувати про те, що новітній англіцизм *Старлінк* у сучасному українському медійному дискурсі перебуває на етапі **практично повної функціональної адаптації**. Хоча формально він залишається власною назвою бренду, у мовленні військових та медіа він уже частково функціонує як апелятив на позначення конкретного типу технічного засобу зв'язку.

Функціональну адаптацію англіцизму *Старлінк* можна вважати типовим прикладом швидкої **мовної інтеграції технологічного бренду** в умовах воєнного часу, коли поєднання *екстралінгвальних* (частотність уживання в медійному просторі + підвищена соціальна й мілітарна значущість) та *лінгвальних* (системно-структурні властивості синтетичних мов, до яких належить українська) чинників прискорює процеси *лексикалізації*.

Висновки. Таким чином, в умовах колективної небезпеки майже відразу після початку повномасштабної агресії РФ проти України можемо констатувати дві відчутні еволюційні тенденції в українському медійному дискурсі.

По-перше, під впливом екстралінгвальних чинників (широкого використання західного озброєння) відбувається запозичення значного пласту мілітарних термінів, що супроводжується **активною «мобілізацією» дериваційного арсеналу** української мови й **швидкою адаптацією** новітніх англіцизмів до морфолого-синтаксичних норм мови-реципієнта.

По-друге, спостерігаємо **семантичне переосмислення** англійських запозичень, які в українському медіапросторі втрачають початкову «цивільну» або традиційну «військову» семантику під впливом історично й екзистенційно зумовленої необхідності ведення високотехнологічної війни.

Виявлені мовні факти доправляють до висновку про **багатогранність** проблеми новітніх мілітарних англіцизмів, розв'язання якої передбачає вихід за межі лінгвістики в царину когнітивної психології, нейролінгвістичного програмування, геополітичних студій, соціальних комунікацій та інших суміжних дисциплін.

Список літератури:

1. АрміяInform представляє словник неологізмів української мови. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/07/20/armiyainform-predstavlyaye-slovnynk-neologizmv-ukrayinskoji-movu/> (дата звернення : 9.03.2026).
2. Борщевський С. В. Семантико-словотвірні та орфографічні особливості новітніх мілітарних неологізмів української мови: прагматичний аспект. *Актуальні проблеми медіапростору: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Київ, 6 квітня 2023 р.). Київ: Навчально-науковий інститут журналістики, 2023. С. 41–47. URL: <http://journ.univ.kiev.ua/nauka1/materialy-konferentsiy> (дата звернення : 27.03.2026).
3. Букет Є. Зневажлива грамати́ка війни: власні назви та імена агресора пишемо з малої літери. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/03/16/znevazhlyva-gramatyka-vijny-vlasni-nazvy-ta-imena-agresora-lyshe-z-maloyi-literi/> (дата звернення : 27.03.2026).
4. Війна змінила не лише життя, але й мову: з'явилися неологізми і багато лайки. URL: <https://tsn.ua/ato/viyna-zminila-ne-lishe-zhittya-ale-y-movu-z-yavilis-neologizmi-i-bagato-layki-2107099.html> (дата звернення : 7.04.2026).
5. Вусик Г. Л., Павлик Н. В. Неологізми як мовне відображення російсько-української війни 2022 року. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 23. Т. 1. С. 52–57. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/23/part_1/9.pdf (дата звернення : 9.04.2026).
6. Задвохсотити, Шойгувати та Бандеромобіль: які нові слова з'явилися в українців за період війни. URL: https://www.youtube.com/watch?v=U_nu93R6RFA (дата звернення : 27.03.2026).
7. Космеда Т. А. Негативно марковані лексико-семантичні запозичення з російської мови в період російсько-української війни. *Мовознавчий вісник*. 2023. Т.1, № 35. С. 18–27.
8. Кремін Т. Новітні сленгізми-неологізми – мовне віддзеркалення війни. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3490258-novitni-slengizmi-neologizmi-movne-viddzerkalenna-vijni.html> (дата звернення : 27.03.2026).
9. Кучик Г. Б. Лінгвістичні засоби маніпуляції у політичному дискурсі цифрової доби. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. Том 36 (75). № 5. 2025. Частина 1. С. 139–146.
10. Вакансія: Пілот FPV-дронів. URL: <https://azov.org.ua/vacancies/unmanned-systems/unmanned-aerial-vehicles/fpv-drone-pilot/>
11. Катерина Гірник. 07.02.26. Відключення Starlink відкинуло росіян у темні віки, це шанс для ЗСУ. – *The Telegraph*. URL: <https://www.unian.ua/war/vidklyuchennya-starlink-dast-shans-zsu-analiz-the-telegraph-13279194.html>

12. Старлінк – що це? 27 листопада 2025. URL: https://skyhub.com.ua/starlink-shcho-tse/?srsltid=AfmBOorQHhNakQ02uwZcz_x2Zuzl1e4CRr-Ji6DzNdFB BQLi0cCRy-sv

13. Росіяни самі передали українцям дані про 2420 Старлінків і свої позиції: подробиці операції. URL: <https://expres.online/podrobitsi/rosiyani-sami-peredali-ukraintsyam-dani-pro-2420-starlinkiv-i-svoi-pozitsii-podrobitsi-op-eratsii>

14. Допис користувача Oleksii Kononenko. 19 жовтня 2023 р. URL: <https://www.facebook.com/groups/starlinkforukraine/posts/712900534076356/>

15. Печерський А. Чорнобаїти і відукраїнити: сленг війни шириться світом. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/06/24/chornobayity-i-vidukrayinyty-sleng-vijny-shyrytsya-svitom/> (дата звернення : 27.03.2026).

Borshchevskyi S. V. FUNCTIONAL ADAPTATION OF RECENT MILITARY ANGLICISMS IN UKRAINIAN MEDIA DISCOURSE

This article provides a systematic description of the characteristics of the functional adaptation of recent military anglicisms in Ukrainian media discourse.

The aim of this study is to identify trends in the functional adaptation of recent borrowings from English within the Ukrainian media space.

The article analyses the linguistic (word-formation, lexical-semantic, morphological, orthographic, stylistic) features of military anglicisms that began to appear in media reports during the full-scale stage of the Russian-Ukrainian war (2022–2026). The degree of integration of the latest borrowings into the phonetic, orthographic and grammatical systems of the Ukrainian language is characterised. The features of the functioning of the latest military anglicisms in the Ukrainian media space are identified.

The study was based on texts from Ukrainian news and commercial online media, as well as social media posts – particularly on Facebook – containing military anglicisms that were published after 24 February 2022, the date marking the start of Russia’s full-scale aggression against Ukraine.

The main findings of the study are the identification of two distinct evolutionary trends in Ukrainian media discourse.

Firstly, under the influence of extralinguistic factors (the widespread use of Western weaponry), a significant body of military terms is being borrowed, accompanied by an active ‘mobilisation’ of the Ukrainian language’s derivational arsenal and the rapid adaptation of the latest anglicisms to the morphological and syntactic norms of the recipient language.

Secondly, we observe a semantic reinterpretation of English loanwords, which in the Ukrainian media sphere lose their original ‘civilian’ or traditional ‘military’ semantics under the influence of the historically and existentially determined necessity of waging high-tech warfare.

The linguistic findings lead to the conclusion that the issue of contemporary military anglicisms is multifaceted, and that addressing it requires moving beyond the confines of linguistics into the realms of cognitive psychology, neuro-linguistic programming, geopolitical studies, social communications and other related disciplines.

Keywords: *military anglicism, media discourse, functional adaptation, derivational arsenal, semantic reinterpretation.*

Дата першого надходження статті до видання: 23.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026